

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра німецької філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ГОЛОВКО

« 31 » _____ 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Теоретична грамати́ка другої іноземної мови
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 035 Філологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____ 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), _____
перша – англійська _____

вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ іноземних мов _____

2022 / 2023 навчальний рік

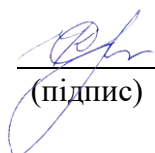
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою
факультету іноземних мов
«26» серпня 2022 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Смоляна Тетяна Альбертівна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології та перекладу
Кривенко Віктор Петрович, доцент кафедри німецької філології та
перекладу

Програму схвалено на засіданні кафедри
німецької філології та перекладу
«26» серпня 2022 року, протокол № 1

Завідувач кафедри німецької філології та перекладу

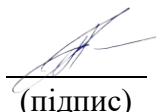
(підпис)

Сергій КРИВОРУЧКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету іноземних мов
«26» серпня 2022 року, протокол № 5

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

(підпис)

Анна КОТОВА

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми другого (магістерського) рівня
«Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

(підпис)

Олександр РЕБРІЙ

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теоретична граматики другої іноземної мови»
складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки
магістрів

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму): 035 Філологія

спеціалізації: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша -
англійська

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є розгляд та пояснення явищ граматичного складу сучасної німецької мови на основі тлумачення сутності мови та досягнень граматичної науки, а також формування у студентів уміння лінгвістичної інтерпретації мовного матеріалу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають у:

- закріпленні у студентів наукового уявлення про місце і призначення мови в людському суспільстві з позицій діалектичного та історичного матеріалізму;
- лінгвістичній освіті студентів в аспекті наукової граматики конкретної мови;
- формуванні у студентів навичок роботи з науковою літературою з граматики та загального мовознавства;
- виробленні у студентів навичок самостійного наукового аналізу фактичного мовного матеріалу із застосуванням сучасних методів граматичного дослідження;
- підготовці студентів до написання дипломних робіт на граматичні теми;
- професійній підготовці студентів у галузі методики викладання;
- активізації знань студентів з вивчених мовознавчих дисциплін, що межують з даним курсом;
- подальшому розвитку у студентів основ логічного мислення та розширенні їхньої філологічної ерудиції.

- формування наступних програмних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі германської філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК9. Здатність спілкуватися німецькою мовою.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії німецької мови.

ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних і літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською та німецькою мовами.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз німецькомовних текстів різних стилів і жанрів.

ФК11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм німецької літературної мови та культури мовлення.

1.3. Кількість кредитів: денна форма – 5

1.4. Загальна кількість годин: денна форма – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
3-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
2 год	-
Самостійна робота	
116 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Студенти мають:

знати:

- головні особливості морфологічного складу граматичних класів слів та специфіку синтаксису німецької мови.

вміти:

- робити самостійний науковий аналіз фактичного мовного матеріалу із застосуванням сучасних методів граматичного дослідження;
- працювати з науковою літературою з граматики та загального мовознавства.

Згідно з вимогами освітньої-професійної програми студенти мають досягти наступних програмних результатів:

ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями німецькою мовою усно та письмово, використовувати цю мову для організації ефективної міжкультурної комунікації.

- ПРН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- ПРН3. Організувати процес свого навчання та самоосвіти.
- ПРН4. Розуміти загальні суттєві характеристики реальності (фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства).
- ПРН5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо, працювати у команді.
- ПРН8. Знати та розуміти систему мови і загальні властивості літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- ПРН9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди німецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.
- ПРН10. Знати норми літературної німецької мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- ПРН11. Знати принципи, технології та прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів німецькою мовою.
- ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ПРН14. Використовувати німецьку мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.
- ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз німецькомовних текстів різних стилів і жанрів.
- ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови та мовлення, пов'язані з використанням німецької мови, і використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- ПРН18. Мати навички розв'язання складних проблем у професійній діяльності в галузі германської філології та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Морфологія

Тема 1.

Морфологічний склад граматичних класів слів. Проблема частин мови.

Тема 2.

Іменник як граматичний клас. Артиклі.

Тема 3.

Семантико-структурні класи дієслів. Неособові форми.

Тема 4.

Граматичні категорії дієслова.

Тема 5.

Дієслово. Категорія способу. Непряма мова. Поняття модальності. Категорія стану.

Тема 6.

Прикметник та його граматичні категорії. Числівник. Прислівник.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
1	2	3	4	7
Тема 1. Морфологічний склад граматичних класів слів. Проблема частин мови.	25	5		20
Тема 2. Іменник як граматичний клас. Артиклі.	23	5		18
Тема 3. Семантико-структурні класи дієслів. Неособові форми.	24	6		18
Тема 4. Граматичні категорії дієслова.	24	5	1	18
Тема 5. Дієслово. Категорія способу. Непряма мова. Поняття модальності. Категорія стану.	28	5	1	22
Тема 6. Прикметник та його граматичні категорії. Числівник. Прислівник.	26	4		22
Залік	-	-	-	-
Усього годин	150	30	2	118

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)
1.	Морфологічний склад граматичних класів слів. Проблема частин мови у німецькій та українській мовах.	5
2.	Іменник як граматичний клас у німецькій та українській мовах.	5
3.	Семантико-структурні класи дієслів у німецькій та українській мовах. Неособові форми.	6
4.	Граматичні категорії дієслова у німецькій та українській мовах.	5
5.	Дієслово у німецькій та українській мовах. Категорія способу. Непряма мова. Поняття модальності. Категорія стану.	5
6.	Прикметник та його граматичні категорії у німецькій та українській мовах. Числівник у німецькій та українській мовах. Прислівник у німецькій та українській мовах.	4
	Усього	30

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)
1.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Морфологічний склад граматичних класів слів. Проблема частин мови у німецькій та українській мовах.	20
2.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Іменник як граматичний клас у німецькій та українській мовах. Артиклі.	18
3.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Семантико-структурні класи дієслів у німецькій та українській мовах. Неособові форми.	18
4.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Граматичні категорії дієслова у німецькій та українській мовах.	18
5.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Дієслово у німецькій та українській мовах. Категорія способу. Непряма мова. Поняття модальності. Категорія стану.	22

6.	Робота з допоміжною літературою та інтернет-ресурсами за темою: Прикметник та його граматичні категорії у німецькій та українській мовах. Числівник у німецькій та українській мовах. Прислівник у німецькій та українській мовах.	22
	Усього	118

6. Методи навчання

Під час теоретичних лекційних занять використовуються наступні методи:

- Словесні методи: розповідь, бесіда, лекція.
- Наочні методи: презентація, демонстрація, ілюстрація.
- Практичні методи: складання конспектів, рефератів, доповідей.
- Організація самостійного пошуку студентів.

7. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів контролюються та оцінюються як під час занять, так і в кінці семестру (залік).

Поточний контроль та самостійна робота в семестрі						Відвідування та участь у заняттях	Разом	Залік	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	10	40	60	100
5	5	5	5	5	5				

У рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування питань, що виносяться на самостійне опрацювання, здійснюється поточний контроль у вигляді тестових завдань, стилістичного аналізу текстів.

Заключний контроль (залік) проводиться у письмовій формі і включає в себе як теоретичні, так і практичні завдання.

8. Схема нарахування балів

Критерії оцінювання

Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для зарахування тематичного блоку, складає 10.

До підсумкового семестрового контролю допускаються студенти, які засвоїли не менше 50% навчального матеріалу і отримали за тематичний блок не менше 20 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Артемчук Г. І., Назарук П. М. Порівняльна типологія німецької та української мов.— К.: Вища шк., 2008.
2. Белозорова Ю.С. Теоретична граматики німецької мови: Навчально– методичний посібник / Белозорова Ю.С., Герасімова Г.Л., Приходько А.М. Запоріжжя : ЗНУ, 2007. 74 с.
3. Лалаян Л. С. Порівняльна граматики німецької та української мов / Лалаян Л.С. – Вінниця: Нова книга, 2012. – 217 с.
4. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. 416 с.

Допоміжна література

1. В.П. Кривенко. Курс лекцій по теоретической грамматике немецкого языка. - Х., 2002.
2. Данильченко Д.О., Кривенко В.П. Навчальні матеріали з усного послідовного перекладу. - Х., 2005.
3. V. Krivenko. Bedeutung und Gebrauch der Zeitformen im Deutschen. Charkiw., 2007.
4. Арешенков Ю. О. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2007. 177 с.
5. Ковбасюк Л. А. Практична граматики німецької мови. Херсон : ХДУ. 2013. 204 с.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.deutschland.de
2. <http://www.bmbf.de>
3. www.germanistenverband.de
4. www.gidialog.de